

tive¹. Apare în acest fel corelația *limbă — vorbire*. Lexicografia bilingvă este însă orientată spre echivalente generale în planul limbii (considerată ca totalitate a unităților lexico-frazeologice dintr-un anumit cod lingvistic), fără a putea include toată gama de variante contextuale din vorbire socotită ca o manifestare individuală, concretă a limbii în procesul comunicării).

4. În legătură cu folosirea prepozițiilor cauzale în limba rusă există o amplă literatură² unde găsim indicații precise cu privire la posibilitățile de întrebuințare a unor prepoziții în funcție de particularitățile lor lexico-semantice și stilistice. Cu toate acestea, întrebuințarea corectă a unei prepoziții aloglote este legată, incontestabil, de un șir de greutăți pricinuite atât de specificul recțiunii verbale a unor limbi cu structuri atât de diferite cum sînt rusa și româna, cît și de deosebirile existente în planul valențelor combinatorii ale elementelor correlative.

5. Cercetarea noastră se bazează pe texte rusești traduse, deoarece traducerea — acest contact lingvistic sui-generis³ — oferă cercetătorilor posibilități practice nelimitate de confruntare a elementelor correlative eteroglotte, legate prin unitatea de sens a elementelor lexicale componente⁴.

II. Vom încerca în cele ce urmează să sistematizăm factorii care, după părerea noastră, contribuie la stabilirea echivalentelor generale și a variantelor contextuale românești ale unor prepoziții cauzale din limba rusă.

1. Factorii lexicosemantiici joacă un rol hotărîtor în alegerea echivalentului aloglot.

1. În limba română, prepozițiile *de, din* se găsesc, într-un șir de cazuri, în distribuție complementară⁵, adică într-un raport de incompatibilitate, în sensul că vecinătățile în care apare prepoziția *de*, nu poate apărea *din*, și invers. Așa de pildă, echivalentele substantivelor care denumesc stări sufletești (bucurie, durere, fericire, furie, indignare, mînie, necaz, neplăcere, rușine, spaimă, supărare, tristețe), stări fizice (arșiță, căldură, frig, ger, insomnie, oboseală, umezeală) se întrebuințează cu prepoziția *de*:

(eu, ei, ele) *tac de* $\left\{ \begin{array}{l} \text{bucurie, emoție, tristețe;} \\ \text{foame, frig, oboseală.} \end{array} \right.$

Eu am tresărit de bucurie, S., 14.

Se tulbura de necaz, I., 27.

Gerilă se întindea de căldură. Cr., 251.

Niciodată n-a crezut că se poate muri de foame, P., 129.

Vreascurile îiuiiau și chiar lemnele de pe foc pocneau de ger. Cr., 240.

Părul meu de așteptare o s-albească sau să cadă. M., 71.

¹ Cf. A.M. Peškovskij care susține această teză în recenzia sa la lucrarea lui E.K. Timčenko *Функции генетива в южно-русской языковой области*, ИОРЯС XX, partea III, 1915, p. 297.

² Vezi L.N. Zsorina, *Опыт системного анализа предлогов русского языка (предлоги со значением причины)*, în *Проблемы языкознания*, (Ученые записки ЛГУ, nr. 301, Серия филологических наук, выпуск 60), 1961, unde se dă o listă bogată de lucrări tratind această problemă.

³ U. Weinreich, *Languages in contact*, New York, 1954, p. 1.

⁴ Materialul ilustrativ excecrtat de noi cuprinde 2400 de fișe din operele scriitorilor clasici ruși și sovietici, din articole cu caracter publicistic și din traducerile respective în limba română.

⁵ Vezi Valeria Guțu-Romalo, *Distribuția*, în *Elemente de lingvistică structurală*, București, 1967, p. 40 passim, unde se dă și bibliografia problemei. Pentru exemplele care urmează vezi și DLRLC, s.v.